

Priopćenje za javnost br. 24/289

Izvršni odbor MMF-a zaključio je konzultacije u vezi s člankom IV. Statuta MMF-a s Republikom Hrvatskom za 2024. godinu

Washington, DC – 29. srpnja 2024.: Dana 26. srpnja 2024. Izvršni odbor Međunarodnoga monetarnog fonda (MMF) zaključio je konzultacije u vezi s člankom IV. Statuta MMF-a¹ s Hrvatskom.

Gospodarstvo je ostvarilo dobre rezultate unatoč uzastopnim vanjskim šokovima. Impresivan postpandemijski rast u 2021. i 2022. usporio se na 3,1 posto u 2023., ostajući i dalje među najvišima u europodručju. Inflacija se znatno usporila od početka 2023., ali i dalje je viša od prosjeka u europodručju zbog povišene inflacije cijena hrane i usluga u uvjetima nedostatka radne snage na tržištu rada. Fiskalni saldo se pogoršao, zabilježivši manjak od 0,7 posto BDP-a u 2023., a zahvaljujući snažnom rastu nominalnog BDP-a javni dug smanjio se dodatno na 63 posto BDP-a. Financijski sektor dobro je podnio nedavno pooštavanje monetarne politike, uz visoke razine kapitala i visoku likvidnost banaka. Članovi Misije MMF-a predviđaju nastavak snažnog rasta po stopi od 3,4 posto u 2024. i 2,9 posto u 2025., ponajviše potaknutog jačanjem realnog dohotka kućanstava i ulaganjima podržanim sredstvima iz fondova EU-a. Inflacija je ustrajna, pod utjecajem snažnog rasta plaća, i očekuje se da će se postupno vratiti na razinu od približno 2 posto krajem 2025.

Rizici za te prognoze uglavnom su uravnoteženi. Negativni rizici za rast uključuju intenziviranje regionalnih sukoba, kolebljivost cijena roba i globalnu ili regionalnu recesiju. Bržom provedbom strukturnih reformi mogli bi se povećati stvarni rast i potencijalni rast, koji je ograničen zbog slabe produktivnosti i manjkova radne snage na tržištu rada. Šokovi na strani ponude mogli bi utjecati na inflaciju u oba smjera. Rast plaća viši od očekivanja rizik je koji bi mogao povećati inflaciju, a otvorenost Hrvatske mogla bi biti čimbenik koji ublažava taj rizik.

Ocjena Izvršnog odbora²

Izvršni direktori pohvalili su znatan napredak koji je Hrvatska postigla u sustizanju naprednijih usporedivih europskih zemalja. Direktori su naveli da izgledi za rast ostaju povoljni, uz potporu dinamične domaće potražnje, i da se očekuje nastavak dezinflacije, iako postupan. S obzirom na vanjske i domaće rizike za te izgleda, potiču hrvatske vlasti da se usredotoče na stvaranje zaštitnih slojeva, očuvanje financijske stabilnosti i nastavak provedbe strukturnih reformi radi rješavanja manjkova radne snage, poboljšanja produktivnosti i povećanja potencijalnog rasta.

¹ Na temelju članka IV. Statuta Međunarodnoga monetarnog fonda, MMF održava, obično svake godine, bilateralne razgovore sa zemljama članicama Fonda. Misija Fonda posjećuje dotičnu zemlju članicu, prikuplja gospodarske i financijske informacije i razgovara s dužnosnicima zemlje o gospodarskim kretanjima i gospodarskim politikama zemlje. Nakon povratka u sjedište Fonda, članovi Misije pripremaju izvješće koje je temelj za raspravu Izvršnog odbora MMF-a.

² Nakon završetka rasprave glavna direktorica MMF-a, kao predsjednica Izvršnog odbora, sažima mišljenja izvršnih direktora i taj se sažetak daje na uvid vlastima u zemlji članici na koju se odnosi. Objašnjenje kvalificirajućih ocjena koje se koriste u sažecima može se pronaći na adresi: <http://www.IMF.org/external/np/sec/misc/qualifiers.htm>

Direktori su naglasili da treba smanjiti fiskalni poticaj u 2024. i podržali su plan hrvatskih vlasti za znatno smanjenje manjka u 2025. i povratak na strukturni primarni saldo do 2027. Naglasili su da je potrebna razborita fiskalna politika i odlučne reforme za stvaranje zaštitnih slojeva za buduće šokove, kao i za stvaranje prostora za potrebe za dugoročnom potrošnjom. Direktori smatraju da ima mjesta za proširenje porezne osnovice, među ostalim uvođenjem poreza na imovinu na temelju vrijednosti i ukidanjem iznimno povoljnog oporezivanja dohotka od kratkoročnog najma. Kad je riječ o potrošnji, naglasili su potrebu za racionaliziranjem mase plaća u javnom sektoru i osiguranjem održivosti mirovinskog i zdravstvenog sustava. Direktori su također potaknuli hrvatske vlasti da pojačaju srednjoročni fiskalni okvir te da nastave poboljšavati upravljanje javnim ulaganjima i jačati korporativno upravljanje i upravljanje fiskalnim rizicima u poduzećima u državnom vlasništvu.

Direktori su pohvalili otpornost financijskog sustava, ali i naglasili da treba pomno pratiti kreditne rizike banaka i moguće gomilanje rizika u sektoru nekretnina. Složili su se da je visoka razina makrobonitetnih kapitalnih zahtjeva primjerena. Direktori su potaknuli hrvatske vlasti da nastave procjenjivati potrebu za uvođenjem mjera eksplicitno usmjerenih na korisnike kredita i da ih budu spremne uvesti bude li to opravdano.

Direktori su naglasili važnost ambicioznih i sveobuhvatnih reformi za povećanje potencijalnog rasta, uz iskorištavanje prednosti ostvarenih napretkom u provedbi Nacionalnog plana oporavka i otpornosti. Preporučili su rješavanje manjkova radne snage koordiniranim politikama za poticanje participacije radne snage, poboljšanje mobilnosti radne snage te smanjenje nepodudarnosti vještina i neto emigracije. Revitaliziranje produktivnosti zahtijeva široko obuhvatne reforme za smanjenje prepreka za ulazak na tržište, poboljšanje kvalitete institucija i proširenje mogućnosti financiranja inovacija. Direktori su potaknuli hrvatske vlasti da riješe pitanje priuštivosti stambenih nekretnina na održiv način, potičući ponudu stambenih nekretnina. Naglasili su potrebu za ubrzanjem zelene tranzicije i održanjem zamaha u rješavanju nedostataka sustava za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma, u skladu s preporukama Radne skupine za financijsko djelovanje.

Tablica 1. Hrvatska: Odabrani ekonomski pokazatelji 2019. – 2029.

	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.
					Prel.		Projekcije				
Proizvodnja, nezaposlenost i cijene	<i>(promj. u postotcima, god. prosjek, ako nije navedeno drugačije)</i>										
Rast realnog BDP-a	3,4	-8,5	13,0	7,0	3,1	3,4	2,9	2,7	2,6	2,6	2,6
Doprinosi:											
Domaća potražnja	3,5	-3,2	8,1	7,5	1,3	3,6	2,8	2,7	2,7	2,7	2,7
Neto izvoz	0,0	-5,3	5,0	-0,5	1,7	-0,2	0,1	0,1	0,0	-0,1	-0,1
Stopa nezaposlenosti	7,8	9,0	8,1	6,8	6,2	5,6	5,5	5,5	5,5	5,5	5,5
Stopa inflacije mjerena harmoniziranim indeksom potrošačkih cijena (prosj.)	0,8	0,0	2,7	10,7	8,4	4,2	2,8	2,2	2,2	2,2	2,2
Štednja i investicije	<i>(postotak BDP-a)</i>										
Domaće investicije	22,4	23,8	22,6	26,7	22,0	21,5	21,4	22,0	22,7	23,3	23,7
Domaća štednja	24,9	22,9	23,6	24,0	23,1	23,1	22,2	22,2	22,8	23,3	23,6
Država	6,9	-2,0	1,8	4,7	4,1	3,2	3,3	3,4	3,1	3,2	3,3
Ostali domaći sektori	18,1	24,9	21,8	19,3	18,9	19,9	18,9	18,8	19,7	20,1	20,3
Proračun opće države (definicija ESA 2010)											
Prihodi opće države	45,9	46,0	45,2	44,5	46,7	46,3	47,3	47,3	45,9	45,3	45,5
Rashodi opće države	43,6	53,3	47,7	44,4	47,4	48,7	49,1	48,8	47,3	46,6	46,7
Saldo proračuna opće države	2,3	-7,2	-2,5	0,1	-0,7	-2,4	-1,8	-1,5	-1,4	-1,3	-1,2
Strukturni saldo ^{1/}	2,2	-5,6	-3,2	-1,1	-1,7	-3,3	-2,4	-1,8	-1,5	-1,3	-1,2
Strukturni primarni saldo	4,2	-3,7	-1,9	0,1	-0,4	-1,9	-1,2	-0,6	0,0	0,1	0,0
Strukturni primarni saldo bez neto bespovratnih sredstava iz fondova EU-a	1,9	-7,6	-5,7	-3,1	-4,4	-4,6	-4,7	-4,4	-2,3	-1,6	-1,9
Dug opće države ^{2/}	70,4	86,1	77,5	67,8	63,0	59,7	58,4	57,5	56,7	55,9	55,0
Platna bilanca	<i>(postotak BDP-a)</i>										
Saldo tekućih transakcija	2,5	-1,0	1,0	-2,8	1,1	1,6	0,8	0,2	0,1	0,0	-0,1
Kapitalne transakcije	1,6	2,1	2,4	2,4	2,9	2,3	2,6	2,9	2,5	2,2	1,9
Financijske transakcije	-4,4	-1,0	-2,8	1,5	-1,6	-3,8	-3,4	-3,2	-2,6	-2,2	-1,9
Dug i pričuve											
Bruto međunarodne pričuve (u milijardama eura)	18,6	18,9	25,0	27,9
MMF-ova metrika ^{3/}	13,3	13,0	15,1	17,1
MMF-ova metrika (u postot.) ^{3/}	139,5	146,1	165,9	163,4
U mjesecima uvoza roba i usluga (na osnovi razine u sljedećoj godini)	7,8	9,3	9,8	7,5
Ukupan vanjski dug (postotak BDP-a) ^{4/}	73,4	81,0	80,3	72,9	83,7	77,5	73,0	69,2	66,2	63,5	61,0
Ukupan vanjski dug bez udjela HNB-a (postotak BDP-a)	71,2	79,3	74,2	66,7	57,9	53,6	50,4	47,8	45,8	44,0	42,4
Novac i krediti	<i>(na kraju razdoblja, ako nije navedeno drugačije, promjena u postotcima)</i>										
Ukupna likvidna sredstva (M3)	3,8	11,5	15,0	10,7	21,3
Potraživanja od drugih domaćih sektora ^{5/}	2,6	3,3	2,6	10,0	7,7
Kamatne stope											
Prosje. kamatna st. na 12-mj. trezorske zapise (u kunama do 2023., a potom u eurima)	0,1	0,1	0,0	0,1	3,1
Prinos na 10-godišnje državne obveznice	0,7	0,6	0,1	2,8	3,7
Tečaj											
Realni efektivni tečaj (u postot. „negativan predznak” = aprecijacija)	-1,3	-1,3	-0,1	0,2	3,5
Dodatne informacije											
Nominalni BDP (u milijardama eura)	55,3	51,0	58,9	68,4	76,5	82,5	87,7	92,3	96,8	101,5	106,5

Izvori: Hrvatske vlasti i procjene članova Misije. Stopa nezaposlenosti na temelju podataka Državnog zavoda za statistiku i Haver Analytics

1/ Na osnovi pojednostavljenoga pristupa ciklički prilagođenom saldu, u postotcima potencijalnoga BDP-a. Obuhvaća jednokratne rashode povezane s paketom mjera za borbu protiv bolesti COVID-19 u 2020. i 2021. i energetsom krizom u razdoblju od 2022. do 2024.

2/ Bruto dug kako je definiran u EU-u prema Sporazumu iz Maastrichta

3/ MMF (2015.): „Assessing Reserve Adequacy-Specific Proposals”, IMF Policy Paper, Washington: Međunarodni monetarni fond

4/ Zbog ulaska Republike Hrvatske u europodručje u siječnju 2023. povećan je bruto inozemni dug za iznos obveza povezanih s raspodjelom euronovčanica u Eurosustavu.

5/ Uključuje potraživanja od kućanstava i nefinancijskih društava